

УДК 321.015

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-6-82-89>**Кіцак Тарас,**

кандидат наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри публічного
управління та публічної служби
Національного університету «Львівська
політехніка»

Kitsak Taras,

PhD in Public Administration, Associate
Professor, Associate Professor at the
Department of Public Administration and Public
Service Lviv Polytechnic National University

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6710-8521>✉ taras.m.kitsak@lpnu.ua

КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ

COMPETENCE OF PUBLIC AUTHORITIES AND LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES: CONCEPTUAL BASICS

Анотація. У статті окреслено дві основні концепції взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування в контексті права територіальних громад на реалізацію владних повноважень. Відповідно до положень першої концепції територіальні громади є історично більш ранніми суб'єктами державного управління ніж держава, що була створена шляхом їх об'єднання.

Саме тому органи місцевого самоврядування мають таке ж саме право на реалізацію своєї регіональної компетенції, як і органи державної влади. Відповідно до другої концепції територіальної громади отримують свої владні повноваження від держави, тому вони хоча і є автономними проте у політичному аспекті є похідними від державної влади.

Мета наукового дослідження полягає в комплексному дослідженні проблематики делегування компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Автор приходять до висновків, що у загальному вигляді наведені концепції та теорії можна звести до таких положень. Місцеві громади розглядаються як суб'єкти прав, які їм історично належать і не надаються державою. Тому втручання держави у справи місцевого самоврядування є неприпустимим. Місцеве самоврядування за своєю суттю відрізняється від державної влади тим, що його інститути повністю складаються з членів громади. Посадовці в цих органах представляють не державу, а громаду, і не можуть підпорядковуватися державним чиновникам. Політичні права держави не можуть бути більшими за політичні права громадського самоврядування. Вбачається, що децентралізація адміністративної влади є необхідною та природною, а влада територіальних громад представлена як держава в державі та рівноправна з нею за правовим статусом.

Ключові слова: децентралізація, публічне управління, реформа місцевого самоврядування, компетенція, територіальна громада, регіональний розвиток, місцевий розвиток, адміністративно-територіальний устрій.

Abstract. The article outlines two main concepts of interaction between public authorities and local self-government bodies in the context of the right of territorial communities to exercise their powers. According to the provisions of the first concept, territorial communities are historically earlier subjects of public administration than the State which was created by their unification.

That is why local self-government bodies have the same right to exercise their regional competence as state authorities. According to the second concept, territorial communities receive their powers from the state, so although they are autonomous, they are politically derived from the state.

The purpose of the scientific study is to comprehensively investigate the issue of delegation of competence of state authorities and local self-government bodies.

The author concludes that, in general, the above concepts and theories can be summarized as follows: Local communities are viewed as subjects of rights that historically belong to them and are not granted by the state. Therefore, state interference in the affairs of local self-government is unacceptable. Officials in these bodies represent the community, not the state, and cannot be subordinate to state officials. The political rights of the state cannot be greater than the political rights of community self-government. It is believed that decentralization of administrative power is necessary and natural, and the power of territorial communities is represented as a State within the State and is equal to it in legal status.

Keywords: decentralization, public administration, local self-government reform, competence, territorial community, regional development, local development, administrative and territorial structure.

Актуальність наукового дослідження. У пострадянський період розвитку нашої країни домінуючою у вітчизняній науці державного управління була думка про необхідність децентралізації України з метою виходу на вищий європейський рівень державотворення та демократії. Вітчизняні вчені в основному зазначають, що передача владних можливостей і владних ресурсів на місця надає громадянам ширші можливості для реалізації свого права на участь у політичній владі. Проте більш детальне вивчення питання показує, що це право обмежене низкою параметрів. Усе це потребує більш детального вивчення процесу адміністративної децентралізації та його зв'язку з соціально-економічними процесами, що відбуваються в певному суспільстві протягом певного періоду часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Теоретичні проблеми взаємодії центрального та місцевих рівнів влади у різні періоди аналізували зарубіжні та українські науковці О. Воронянський, А. Лелеченко, О. Рябченко, А. Tocqueville, S. Rainey, K. Wakunuma, B. Stahl, W. Barndt та ін. Водночас наявні дослідження зосереджені переважно на компетенції окремих органів державної влади, у зв'язку з чим необхідним є комплексне та системне дослідження конституційно-правових питань концепції реформування компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета наукового дослідження полягає в комплексному дослідженні проблематики делегування компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Починаючи з другої половини XIX ст. у політико-правовій громадській думці широко обговорювалася проблема правового співвідношення держави та місцевої автономії як форми публічної влади. Відомий французький філософ А. де Токвіль (*de Tocqueville, Alexis (1835)*) підкреслив, що механізм реалізації природних прав суспільства в автономних громадах і об'єднаннях громадян, різко контрастує з бюрократією, він пов'язував бюрократичне управління виключно з центральними органами державної влади [1].

Теорія вільних прав громади, запропонована на основі поглядів Токвіля, крім визнаних трьох гілок державної влади також окремо вказує на четверту гілку – муніципальну. Німецький правознавець Г. Ділчер (*Gerhard Dilcher (2016)*) ввів у науковий обіг концепцію: місцеві громади, як носії звичаєвого права сформувалися раніше за державу і тому мають незалежне джерело влади. [2]. У результаті громади було зведено в ранг рівноправного державі політичного інституту. Своєю чергою, він трактував державу не як панівний у суспільстві суб'єкт управління, як простий союз спільнот, один з елементів складної соціальної організації. Однак місцева автономія з самого початку була визначена як повноваження, рівноправні державі, що викликало конструктивні коментарі дослідників. По-перше, він може слугувати концептуальною основою для відокремлення суверенітету місцевих громад та їх абсолютної незалежності від державної влади. Тому основним напрямом дослідження методів децентралізації є не політичний напрям, а напрям місцевої економічної автономії.

Розвиток теоретичних засад децентралізації інститутів влади вступив у новий етап після Другої світової війни, коли значні соціально-економічні перетворення в країнах Західної Європи призвели до створення держав загального добробуту. Розширення комплексу соціальних функцій держави, як зазначає С. Рейні (*Rainey, Stephen & Wakunuma, Kutoma & Stahl, Bernd. (2016)*) сприяло зацікавленості суспільства у становленні багаторівневих організацій як центрів управлінської діяльності та прийняття рішень публічної влади [3, с. 20].

Водночас загальноновизнаною залишається позиція щодо оцінки ролі місцевого самоврядування як визначального елементу організації громадянського суспільства (В. Барндт (*Carothers, T., & Barndt, W. (1999)*)), яке має право на самостійне прийняття управлінських рішень щодо питань пов'язаних із діяльністю місцевої громади, проте має бути підвідомчим та підконтрольним органам державної влади та діяти в межах діючого законодавства [4, с. 26].

Правовий статус органів державної влади зумовлений метою організації публічного суб'єкта, що означає, що свої владні повноваження органи державної влади та місцевого самоврядування отримують не безпосередньо від громадян, а від сформованих ними публічних суб'єктів. На загальнонаціональному рівні таким суб'єктом виступає нація, як асоціація політично уповноважених громадян, а на територіальному рівні – це територіальна громада [5].

Як видно, кожен вид публічної влади має своє джерело влади, суб'єктів публічної влади та відповідні владні організації. Тому джерелом національної влади в республіці є народ, публічним суб'єктом влади є нація, а держава функціонує як владна організація. Джерелом влади місцевої автономії є місцеве населення, яке користується повними політичними правами, публічним суб'єктом влади є регіональна громада, а організаційною формою влади є регіональний суб'єкт місцевої автономії, утворений громадою [6].

Будучи самостійними формами публічного управління, правовий статус та компетенція органів державної влади та органів місцевого самоврядування має низку принципових відмінностей. Насамперед, це стосується безпосереднього предмету їх компетенції. Предмет компетенції органів державної влади за своїм змістом становить перелік повноважень переданих від суспільства до держави, виконання кожного із завдань передбачає встановлення окремих видів компетенції органів державного управління. У науці державного управління загальноприйнятою є позиція, що ці проблеми не можуть бути вирішені іншим шляхом, ніж через застосування компетенції органів державної влади [7].

Щодо предмету компетенції системи органів місцевого самоврядування то питання залишається незрозумілим. Велера Р. (Veleva, R. (2023)) вважає, що коло питань, які контролюються органами місцевого самоврядування, визначається відповідними повноваженнями, наданими їм державними органами влади. Тому публічна влада місцевого самоврядування вторинна щодо державної влади [9, с. 49].

Проте, якщо виходити з консенсусної концепції генерації державної влади та її прийняття суспільством, очевидно, що влада також є первинною щодо місцевого самоврядування. Адже саме громадянське суспільство визначає ту частину владних повноважень, яку слід передати органам державної влади і ту яку слід передати органам місцевого самоврядування. Критерієм розподілу цих повноважень згідно з європейською концепцією децентралізації адміністративних повноважень є так званий принцип субсидіарності.

Відповідно до зазначеного принципу реалізація управлінських повноважень на загальнодержавному рівні є недоцільною, якщо вона може бути реалізованою на місцевому рівні. Вбачається, що публічна влада має здійснюватися на рівні, який є найближчим до народу, а рівень публічно-владних рішень та підтримки реалізації публічної влади має визначатися відповідно до ступеня суспільної важливості питань, які потребують участі громадськості. Тобто місцеве самоврядування має бути наділено таким обсягом компетенції, яку зможе реалізувати самостійно, та значно ефективніше у порівнянні з органами державної влади.

Як зазначав Б. Калиновський, принцип субсидіарності ґрунтується на можливості того, що ресурси одного суб'єкта управління можуть бути замінені або доповнені ресурсами іншого суб'єкта управління, а інший суб'єкт управління може взяти на себе функції того, у кого недостатньо ресурсів для їх виконання. Тому ми говоримо про доцільність розподілу владних повноважень між усіма рівнями публічного управління [7].

Стаття 5 Європейської Хартії місцевого самоврядування передбачає, що «...повноваження органів місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними...» [8], тобто ніхто, окрім громадян, не уповноважений вирішувати зазначені питання. Концепція нового публічного менеджменту передбачає управлінську децентралізацію шляхом розширення повноважень та відповідальності органів місцевого самоврядування. О. Шевчук перераховує причини децентралізації: політичні зміни, які дають місцевим громадам право виражати та захищати свої інтереси; технологічні зміни та глобальна інтеграція, які змінюють уявлення про управління та автономні кордони; і, нарешті, труднощі централізованих систем управління і необхідність участі органів місцевого самоврядування в політичних та економічних процесах [10, с. 106].

Основні завдання влади – надати місцевим громадам можливість самостійно вирішувати проблеми та контролювати якість надання державних

послуг. Держава передає функцію надання публічних послуг недержавним (комерційним і громадським) організаціям, залишаючи за собою функцію контролю та формування загальної стратегії. Вважається, що децентралізація може підвищити гнучкість і ефективність управління та стимулювати конкуренцію між постачальниками послуг і підвищити громадянську та соціальну відповідальність. Його ключова місія полягає в трансформації традиційних внутрішніх і зовнішніх відносин уряду для оптимізації надання послуг і розширення участі громадян, державних і приватних установ у прийнятті соціально значущих рішень [11, с. 81].

Є лише два основні способи цього розподілу: централізація та децентралізація, які безпосередньо стосуються теми нашого наукового аналізу. Як правило, децентралізація визначається як передача окремих завдань і повноважень державної влади від рівня центрального органу до нижчих рівнів, крім того, функції, які раніше належали центру, передаються до завдань і повноважень нижчих державних органів та органів місцевого самоврядування.

У науковій літературі, зокрема, Д. Кругер (*Krüger, D., Mohamad-Klotzbach, C. & Pfeilschifter, R. (2023)*) виділяє наступні типи децентралізації:

- адміністративна, яка передбачає підзвітність органів місцевого самоврядування органам державної влади;
- політична, яка передбачає наділення органів місцевого самоврядування обсягом компетенції та відповідальності необхідним для забезпечення їх формальної незалежності від держави;
- бюджетна, яка, насамперед, передбачає перерозподіл ресурсів між загальнодержавним та місцевим бюджетом для фінансового забезпечення реалізації делегованих повноважень та відповідальності;
- ринкова, що передбачає часткове делегування компетенції державних інституцій суб'єктам приватного права включаючи адміністрування та планування [12].

Для уникнення колізії окремі дослідники рекомендують застосовувати категорію «децентралізація» для характеристики правовідносин між різними рівнями публічної влади, а не між публічною владою та соціальною сферою в цілому [13, с. 311], визначаючи пріоритетним саме адміністративно-управлінський підхід.

Алмеда Б. (*Ubink, J., & Almeida, B. (2023)*) окреслює децентралізацію публічної влади, як делегування частини її компетенції у сферу недержавного сектору. Суб'єктами такого управління вважають територіальні громади або професійні громадські об'єднання [14, с. 360].

Наприклад, автори дослідження «Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи для України» Центру політико-правових реформ виділяють такі основні види децентралізації за суб'єктами та сферами впливу:

- територіальна децентралізація – створення незалежних від державної влади органів державного управління, які здійснюють управління в межах адміністративно-територіальних одиниць, незалежно від їх ієрархії та підпорядкованості (тобто органи місцевого та регіонального самоврядування);
- функціональна децентралізація – визнання автономних і незалежних спеціалізованих організацій (асоціацій, профспілок) як суб'єктів владних повноважень і уповноважених виконувати певну кількість завдань публічного характеру, особливо у сфері суспільного життя щодо

управління та виконання передбачених законом і в установленому порядку відповідних функцій;

- децентралізація повноважень – професійна автономія – це система управлінських відносин між усіма представниками професії, що реалізується представницькими організаціями, передбаченими законом і підпорядкованими державним органам [15, с. 15]. Зазначену точку зору підтримує також Т. Карабін [16, с. 439].

Водночас вітчизняні науковці в сфері державного управління аргументовано зазначають, що в Україні відсутні реальні суб'єкти місцевого самоврядування, тобто самодостатні територіальні громади, які володіють достатніми фінансовими та матеріальними ресурсами, а також мають внутрішні джерела для формування місцевих бюджетів. Зокрема, вітчизняний дослідник О. Рябченко доводить, що реальними суб'єктами реалізації компетенції децентралізованої влади можуть виступати лише ресурсозабезпечені громади [17].

Однак слід пам'ятати, що міжнародний досвід органів місцевого самоврядування доводить, що їхня «незалежність» щодо національних органів влади проявляється (навіть частково) лише в межах їх первісної компетенції. Органи місцевого самоврядування в межах повноважень, наданих їм центральними органами влади, завжди діють під контролем відповідних органів державної влади – місцевих державних адміністрацій тощо.

У рамках даного дослідження пропонується звести всі конкретні форми децентралізації та їх різновиди до двох основних: безумовна передача повноважень та джерел їх ресурсного забезпечення на місця; передача відповідальності за виконання цих повноважень, при збереженні ресурсів. Централізоване забезпечення, в якому виконання переданих повноважних функцій залежить від отримання ресурсів від центрального органу. Варто зазначити, що всі форми децентралізації, практиковані європейськими країнами, свідчать про перемогу в сучасній європейській політико-правовій думці другого погляду на правовий статус територіальних громад.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

У загальному вигляді наведені концепції та теорії можна звести до таких положень:

- місцеві громади розглядаються як суб'єкти прав, які їм історично належать і не надаються державою, тому втручання держави у справи місцевого самоврядування є неприпустимим;
- місцеве самоврядування за своєю суттю відрізняється від державної влади тим, що його інститути повністю складаються з членів громади;
- посадовці в цих органах представляють не державу, а громаду і не можуть підпорядковуватися державним чиновникам;
- політичні права держави не можуть бути більшими за політичні права громадського самоврядування.

Вбачається, що децентралізація адміністративної влади є необхідною та природною, а влада територіальних громад представлена як держава в державі та рівноправна з нею за правовим статусом.

Список використаної літератури:

1. Alexis de Tocqueville. De la démocratie en Amérique. том. I (1-е вид.). Париж: Librairie de Charles Gosselin. 1835. URL: <https://www.christies.com/en/lot/lot-5754442> (дата звернення: 09.11.2023).

2. Gerhard Dilcher. The Germanists and the Historical School of Law: German Legal Science between Romanticism, Realism, and Rationalization Zitiervorschlag: Rechtsgeschichte – Legal History Rg 24. 2016. <http://dx.doi.org/10.12946/rg24/020-072>
3. Rainey Stephen, Wakunuma Kutoma, Stahl Bernd. Civil Society Organisations in Research: A Literature-Based Typology. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. Pp. 1–23.
4. Carothers T., Barndt W. Civil Society. *Foreign Policy*. 1999. №117. pp. 18–29. <https://doi.org/10.2307/1149558>.
5. Воронянський О.В. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі. *Сучасне суспільство*. 2014. Вип. 1. С. 15–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2014_1_4 (дата звернення: 09.11.2023).
6. Воронянський О. Проблема суб'єктності суверенітету в контексті технології здійснення влади. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2015. Vol. 2, Iss. 4. С. 205–209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2015_2_4_32 (дата звернення: 09.11.2023).
7. Калиновський Б. Значення принципу субсидіарності для демократизації інституційної системи поділу влади в Україні. URL: http://www.democracy.kiev.ua/publications/collections/conference_2005/section_9/Kalynovsky (дата звернення: 09.11.2023).
8. European Charter of Local Self-Government. URL: <https://rm.coe.int/european-charter-for-local-self-government-english-version-pdf-a6-59-p/16807198a3> (дата звернення: 11.11.2023).
9. Veleva R. Development of local government and decentralization in Bulgaria (1979-2023): comprehensive analysis. *Journal of Management Sciences and Applications*. №1. 2023. Pp. 45–57. Retrieved from <https://jomsa.science/index.php/jomsa/article/view/36>
10. Шевчук О. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як чинник формування правової культури в Україні. Актуальні проблеми правознавства, [S.l.], n. 4, pp. 102–108, mar. 2023. ISSN 2664-5718. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1504> (дата звернення: 09.11.2023).
11. Mentukh N., Shevchuk O., Verbitska M., Kuz T. Ensuring Information Security: Comparative Legal Aspect. *Central European Management Journal*. №31(3). 2023. Pp. 74–87. URL: https://journals.kozminski.cem-j.org/index.php/pl_cemj/article/view/917 (дата звернення: 09.11.2023).
12. Krüger D., Mohamad-Klotzbach C., Pfeilschifter R. Local Self-Governance in Antiquity and in the Global South: Theoretical and Empirical Insights from an Interdisciplinary Perspective. Berlin, Boston: De Gruyter. 2023. <https://doi.org/10.1515/9783110798098>
13. Decentralization and local democracy in the world: first global report by United Cities and Local Governments, 2008. Barcelona: United Cities and Local Governments, 2009. 368 p.
14. Ubink J., Almeida B. Local Government and the State in South Sudan: Examining the Gendered Relations of Tenure in Times of Uncertainty. *Politics and Management*. №11 (2). 2023. Pp. 357–367. <https://doi.org/10.17645/pag.v11i2.6488>
15. Бориславська О.М., Заверуха І.Б., Школик А.М. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Центр політико-правових реформ. Київ. Москаленко О.М., 2012. 212 с.
16. Карабін Т.О. Проблеми децентралізації виконавчої влади в Україні та можливі напрями їх вирішення. *Форум права*. 2012. № 4. С. 439–444. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_72 (дата звернення: 09.11.2023).
17. Рябченко О.П. Єдність та розподіл влад у системі органів державної влади в Україні. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2000. № 1 (10). С. 3–11.

References

1. de Tocqueville, Alexis (1835). *De la démocratie en Amérique*. том. I (1-е вид.). Париж: Librairie de Charles Gosselin. Retrieved from <https://www.christies.com/en/lot/lot-5754442> [in English]

1. Gerhard, Dilcher (2016). The Germanists and the Historical School of Law: German Legal Science between Romanticism, Realism, and Rationalization Zitiervorschlag: Rechtsgeschichte. *Legal History*, 24. <http://dx.doi.org/10.12946/rg24/020-072> [in English].
2. Rainey, Stephen & Wakunuma, Kutoma & Stahl, Bernd (2016). Civil Society Organisations in Research: A Literature-Based Typology. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 1-23 [in English].
3. Carothers, T., & Barndt, W. (1999). Civil Society. *Foreign Policy*, 117, 18-29. <https://doi.org/10.2307/1149558> [in English].
4. Voronianskyi, O.V. (2014). Politychni instytuty: mekhanizm formuvannia v konkurentnomu seredovyshti. *Suchasne suspilstvo*, 1, 15-28. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2014_1_4 [in Ukrainian].
5. Voronianskyi, O. (2015). Problema subiektnosti suverenitetu v konteksti tekhnolohii zdiisnennia vlady. *Evropsky politicky a pravni diskurz*, 2, 4, 205-209. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/evropol_2015_2_4_32. [in Ukrainian].
6. Kalynovskyi, B. (2005). Znachennia pryntsyphu subsydiarnosti dlia demokratyzatsii instytutsiinoi systemy podilu vlady v Ukraini. www.democracy.kiev.ua. Retrieved from http://www.democracy.kiev.ua/publications/collections/conference_2005/section_9/Kalynovsky [in Ukrainian].
7. European Charter of Local Self-Government. *rm.coe.int*. Retrieved from <https://rm.coe.int/european-charter-for-local-self-government-english-version-pdf-a6-59-p/16807198a3> [in English].
8. Veleva, R. (2023). Development of local government and decentralization in Bulgaria (1979-2023): comprehensive analysis. *Journal of Management Sciences and Applications*, 1, 45-57. Retrieved from <https://jomsa.science/index.php/jomsa/article/view/36> [in English].
9. Shevchuk, O. (2023). Hromadskyi kontrol za diialnistiu orhaniv mistsevoho samovriaduvannia yak chynnyk formuvannia pravovoi kultury v Ukraini. *Aktualni problemy pravoznavstva*, 4, 102-108. Retrieved from <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1504> [in Ukrainian].
10. Mentukh, N., Shevchuk, O., Verbitska, M., Kuz, T. (2023). Ensuring Information Security: Comparative Legal Aspect. *Central European Management Journal*, 31(3), 74-87. Retrieved from https://journals.kozminski.cem-j.org/index.php/pl_cemj/article/view/917 [in English].
11. Krüger, D., Mohamad-Klotzbach, C. & Pfeilschifter, R. (2023). Local Self-Governance in Antiquity and in the Global South: Theoretical and Empirical Insights from an Interdisciplinary Perspective. Berlin, Boston: De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110798098> [in English].
12. Decentralization and local democracy in the world: first global report by United Cities and Local Governments (2009). Barcelona: United Cities and Local Governments [in English].
13. Ubink, J., & Almeida, B. (2023). Local Government and the State in South Sudan: Examining the Gendered Relations of Tenure in Times of Uncertainty. *Politics and Management*, 11 (2), 357-367. <https://doi.org/10.17645/pag.v11i2.6488> [in English].
14. Detsentralizatsiia publichnoi vlady: dosvid yevropeiskykh krain ta perspektyvy Ukrainy (2012) / [Boryslavska O. M., Zaverukha I. B., Shkolyk A. M. ta in.]; Tsentr polityko-pravovykh reform. Kyiv[^] Moskalenko O. M. [in Ukrainian].
15. Karabin, T.O. (2012). Problemy detsentralizatsii vykonavchoi vlady v Ukraini ta mozhyvi napriamy yikh vyrishennia. *Forum prava*, 4, 439-444. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_72 [in Ukrainian].
16. Riabchenko, O.P. (2000). Yednist ta rozpodil vlad u systemi orhaniv derzhavnoi vlady v Ukraini. *Visnyk Zaporizkoho yurydychnoho instytutu*, 1 (10), 3-11 [in Ukrainian].

Подано до редакції 13.11.2023 р.

Прийнято до друку 19.12.2023 р.